

BETER BIJ DE LES

Training in executieve functies

INFORMATIE-
BROCHURE

Beter bij de les is bedoeld voor kinderen op de basisschool vanaf 8 jaar en bestaat uit een *Werkboek*, een *Handleiding* en *Trainingsmateriaal* en *luisterbestanden*. Om te leren werken met *Beter bij de les* wordt een aantal maal per jaar een trainersopleiding van een dagdeel georganiseerd.

Herkent u dit bij uw leerling?

- Informatie gaat het ene oor in en het andere oor uit;
- Vraagt vaak: 'Wat moest ik ook alweer doen?';
- Kan maar moeilijk beginnen aan het werk;
- Is na twee instructies de eerste alweer vergeten;
- Eenmaal begonnen aan het werk haakt hij/zij vaak halverwege af.

Kinderen met zwakke executieve functies (de regel-functies van het brein), zoals kinderen met ADHD of leerproblemen, hebben op school vaak problemen met het werkgeheugen, plannen en controleren. Deze functies spelen een cruciale rol bij het leren en zijn dan ook voorspellend voor leerprestaties. **Beter bij de les** is een bewezen effectieve methode om deze vaardigheden te trainen.

"Ik merk dat ik nu ook in de klas dingen beter kan onthouden. Bijvoorbeeld als de juf een instructie heeft gegeven, kan ik nu sneller aan de slag"

Joris, 10 jaar

OEFENEN VAN LEERVAARDIGHEDEN EN WERKGEHEUGEN

Met de training **Beter bij de les** oefenen kinderen op de basisschool met vaardigheden die belangrijk zijn bij het leren, zoals: aandacht, planning, werkgeheugen, doel- en taakgericht gedrag. Zij trainen hun werkgeheugen en krijgen meer inzicht in hun leergedrag. Hierdoor hebben zij uiteindelijk minder hulp nodig. Ook de leerkracht krijgt meer inzicht in het leergedrag van de leerling en kan hierdoor eerder doelgericht ingrijpen en de juiste ondersteuning bieden.

In de complete **Handleiding** staan de achtergronden van **Beter bij de les** en wordt de training stap voor stap beschreven.

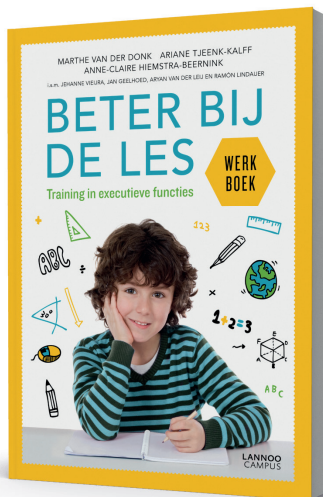
Om de training te kunnen geven heeft u naast de **Beter bij de les Handleiding**, een **Werkboek** en een doos met **Trainingsmateriaal en luisterbestanden** nodig. Zie de tekst hieronder voor meer informatie.

KINDEREN KRIJGEN MEER INZICHT IN HUN LEERGEDRAG

Het doel van **Beter bij de les** is om leervaardigheden te verbeteren, het inzicht in leergedrag te vergroten en werkgeheugencapaciteit uit te breiden. De training voor het kind bestaat uit 25 individuele sessies van ca. 50 minuten onder begeleiding van een trainer op school. Aan de hand van een werkboekje, opdrachten en luistermateriaal wordt op een speelse manier getraind.

Het **Werkboek** van **Beter bij de les** is de leidraad voor de training, het bevat oefeningen die de kinderen leuk vinden om te doen en het boek is aantrekkelijk vormgegeven en geïllustreerd.

KERNVAARDIGHEDEN BIJ HET LEREN

Vijf kernvaardigheden zijn voor het kind van belang bij het uitvoeren van een taak, deze worden met **Beter bij de les** getraind:

- Gerichte aandacht
- Planning en initiatie
- Verdeelde aandacht en werkgeheugen
- Doel- en taakgericht gedrag
- Metacognitie: reflectie en controle van het eigen functioneren

De doos met **Trainingsmateriaal en luisterbestanden** bevat diverse sets met kaarten en blokjes voor de oefeningen, mallen en een herinneringskaart. Ook bevat dit materiaal een toegangscode naar de online te downloaden luisterbestanden, voorlichtingsmateriaal voor ouders en leerkrachten en extra materialen.

Actuele informatie over **Beter bij de les**, bestelinformatie en prijzen kunt u vinden op www.bbdeles.nl. Hier kunt u de boeken en het trainingsmateriaal tevens bestellen, dit kan ook via de boekhandel.

DE TRAINING AAN HET KIND – PRAKTISCH

De vijf kernvaardigheden die hiervoor zijn genoemd, zijn voor het kind van belang bij het uitvoeren van een taak. Deze kernvaardigheden worden tijdens de trainingssessies getraind.

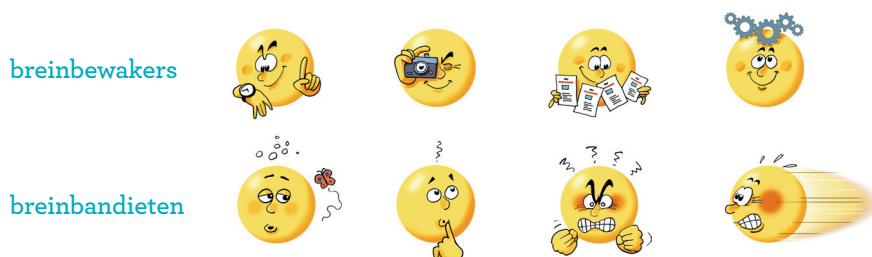
Iedere trainingssessie heeft een vaste volgorde, waarbij de volgende elementen aangeboden worden:

- **Psycho-educatie (voorlichting) middels een luisterboek**
- **Neuropsychologische oefening**
- **Schoolse oefening**
- **Drie adaptieve werkgeheugen oefeningen**
- **De zin van de dag**

De training vindt plaats onder schooltijd. Voorafgaand aan de training heeft de trainer een kennismakingsgesprek met de leerkracht. Tijdens de trainingsperiode speelt de leerkracht een actieve rol bij het leerproces van het kind en houdt aan de hand van observatielijsten, die met de trainer worden besproken, het gedrag van het kind bij.

Na afloop van de training ontvangt het kind een geprinte *herinneringskaart* waar de weekthema's en alle *breinbewakers* (strategieën) en *breinbandieten* (valkuilen) op genoemd staan die tijdens de psycho-educatie zijn geïntroduceerd. Dit dient als ondersteuning voor het kind na de training, zodat het kan terugkijken op de geleerde vaardigheden.

Naast de leerkracht worden ook de ouders/verzorgers van het kind bij de training betrokken door middel van een drietal voorlichtingsbijeenkomsten. In deze voorlichtingsbijeenkomsten wordt er uitleg gegeven over executieve functies en de rol daarvan in het onderwijs. Daarnaast wordt uitleg gegeven over de inhoud van de training en hoe ouders thuis het oefenen met de vaardigheden kunnen voortzetten.

OPLEIDING VOOR TRAINERS

Iedere leerkracht, intern begeleider, orthopedagoog of schoolpsycholoog die de **Beter bij de les**-trainersopleiding heeft gevolgd, kan daarna de training zelf aan de kinderen geven. De trainersopleiding is een middagtraining die diverse malen per jaar wordt gegeven. De trainer:

- traint de leerlingen op school;
- ondersteunt de leerkracht en ouders;
- neemt deel aan intervisie met een **Beter bij de les** coach

Om de trainersopleiding **Beter bij de les** te kunnen volgen dient u te zijn opgeleid als leerkracht, leraar of intern begeleider en ervaring te hebben in het onderwijs.

Indien u een vooropleiding heeft tot psycholoog of orthopedagoog kunt u met deze training tevens worden opgeleid tot **Beter bij de les**-coach. U volgt dan ook de trainersopleiding en kunt daarna naast het zelf geven van **Beter bij de les** trainingen aan kinderen, ook andere trainers ondersteunen bij het uitvoeren van de training.

Gezien de therapeutische elementen in de training wordt geadviseerd om als **Beter bij de les**-trainer wekelijks contact te onderhouden met een **Beter bij de les**-coach. Deze coach heeft ook zelf de trainersopleiding gevolgd, maar beschikt over een extra kwalificatie door een vereiste vooropleiding als universitair gedragswetenschapper (psycholoog of orthopedagoog).

Meer informatie over de opleiding tot trainer en coach vindt u via www.educampus.nl.

PROGRAMMA

De training voor het kind bestaat uit 25 individuele sessies van ca. 50 minuten onder begeleiding van een trainer op school. Gedurende die sessies wordt het kind aan de hand van een werkboek, opdrachten en luistermateriaal op een speelse manier getraind in het toepassen van vaardigheden die belangrijk zijn bij het goed kunnen uitvoeren van een taak.

Aangeraden wordt er naar te streven vier maal per week te trainen, de training duurt dan ca. 6 weken. Ervaring in de praktijk leert dat de kinderen de oefeningen leuk vinden om te doen. Het werkboek en de oefenmaterialen zijn aantrekkelijk vormgegeven en de luistersessies zijn met geluidseffecten verlevendigd. Verder wordt een beloningssysteem toegepast om het kind te motiveren.

Doel van de training

- Leerling leert executieve functies (EF)-vaardigheden & strategieën aan die nodig zijn voor het leren
- Verbeteren van het werkgeheugen
- Meer inzicht verkrijgen in het leergedrag
- Stimuleren van het leergedrag

Leerling

- Er zijn 25 individuele trainingssessies van ca. 50 minuten
- De trainingssessies vinden plaats op school
- Generalisatie naar de klas staat centraal

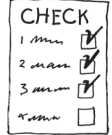
Training

- Het volgen van een trainersopleiding van een dagdeel voor schoolmedewerkers is een vereiste om de training aan het kind te kunnen geven
- Er is een rustige ruimte nodig
- Voor- en nameting a.d.h.v. beoordelingsschaal

Leerkracht

- Handleiding EF in de klas
- 3 trainingssessies EF in de klas (facultatief)
- Observeert, activeert en registreert

	Gerichte aandacht IK ZIT KLAAR
	Planning en initiatie IK WEET WAT IK MOET DOEN EN IK BEGIN
	Verdeelde aandacht & werkgeheugen IK GA DOOR MET MIJN TAAK
	Doel- en taakgericht gedrag IK HOUD ME AAN MIJN PLAN
	Metacognitie / controleren IK HEB AAN ALLES GEDACHT

TRAININGSWEKEN																													
Week 1					Week 2					Week 3					Week 4					Week 5					Week 6				
Thema 1					Thema 2					Thema 3					Thema 4					Thema 5									
SESSIES																													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25					

PROJECTTEAM EN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

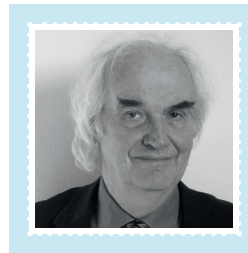
Beter bij de les is ontwikkeld door een projectteam van De Bascule, academisch centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie, in samenwerking met het Academisch Medisch Centrum (AMC) en is wetenschappelijk onderzocht. De training is effectief. Dit blijkt uit een onderzoek in de praktijk bij een groot aantal scholen en kinderen in de regio Amsterdam. Na de training waren de kinderen vooruit gegaan op executieve functies als: plannen, inhibitie, aandacht en werkgeheugen. Ouders en leerkrachten rapporteerden vooruitgang in leergedrag. Ook hadden de kinderen meer inzicht in hun eigen leergedrag (metacognitie).

De resultaten van het wetenschappelijk onderzoek werden in juli 2015 gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift 'Frontiers in psychology'. Dit artikel kunt u downloaden op de website www.bbdeles.nl.

De leden van het projectteam zijn:

Drs. Marthe van der Donk is ontwikkelingspsycholoog en promovendus bij het Academisch Medisch Centrum Amsterdam, afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie – De Bascule.

Prof. dr. Aryan van der Leij is als emeritus-hoogleraar Orthopedagogiek verbonden aan het Research Institute Child Development and Education van de Universiteit van Amsterdam. Zijn onderzoek richt zich op lees- en gedragsproblemen op school, de rol van de leerkracht, diagnostiek en interventies.

Dr. Ariane Tjeenk-Kalff is klinisch neuropsycholoog en cognitief gedragstherapeut bij het Centrum voor Complexe Gedragsstoornissen van De Bascule, Academisch Centrum voor Kinderpsychiatrie.

Drs. Jan Geelhoed is Kinder- en Jeugdpsycholoog. Hij was werkzaam op het snijvlak van het Speciaal Onderwijs en de Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Hij publiceerde op het gebied van intelligentieonderzoek en leerstoornissen. Ook werkte hij mee aan de ontwikkeling van diagnostische en remedierende middelen voor kinderen met leerproblemen.

Dr. Anne-Claire Hiemstra-Beernink is klinisch neuropsycholoog bij het Centrum Leren & Ontwikkelen van De Bascule, Academisch Centrum voor Kinderpsychiatrie.

Drs. Jehanne Vieijra is GZ-psychologe met specialisme leerstoornissen en kinderpsychiatrie. Zij was werkzaam bij de Bascule als hoofd van de afdeling Leerstoornissen en Schoolpsychiatrie. Ze is tevens docent in doctorale en postdoctorale opleidingen.

Dr. Ramón Lindauer is kinder- en jeugdpsychiater/systeemtherapeut bij de Bascule en afdelingshoofd van de Kinder- en Jeugdpsychiatrie bij het AMC. In die laatste functie is hij verantwoordelijk voor het wetenschappelijk onderzoek binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie.

BETER BIJ DE LES

CONTACT EN VRAGEN

Heeft u vragen over *Beter bij de les*, dan kunt u mailen naar:

info@lannoo-campus.nl

Meer informatie over *Beter bij de les*, en voorbeelden van het materiaal vindt u op de website:

www.bbdeles.nl

TITEL	ISBN	PRIJS
Beter bij de les Werkboek	978 94 014 2552 0	€24,99
Beter bij de les Handleiding	978 94 014 2551 3	€29,99
Beter bij de les Trainingsmateriaal en luisterbestanden	978 94 014 3237 5	€125

Bestellen via www.bbdeles.nl of de boekhandel